

2022-01-10

s.remissvar@regeringskansliet.se

dnr S2019/04727

FSS remissvar angående Socialstyrelsens författningsförslag avseende öppna insatser utan samtycke

Föreningen Sveriges socialchefer (FSS) har på remiss för yttrande fått Socialstyrelsens förslag på författningsändringar i rapporten Öppna insatser utan samtycke. Yttrandet ska inkomma till Socialdepartementet senast den 10 januari 2022.

Om FSS

FSS är en partipolitiskt obunden förening som företräder drygt 400 socialchefer i landet. Utifrån vår profession och tillgänglig kunskap verkar vi för utveckling av den svenska välfärdsmodellen.

Sammanfattning av förslaget

Regeringen gav 2018 Socialstyrelsen i uppdrag att redogöra för kunskapsläget i frågan om öppna insatser utan samtycke till barn och unga respektive vårdnadshavare och utifrån det som framkommer besvara om det är motiverat med lagändring inom området. Uppdraget utökades i november 2019 till att lämna förslag på författningsändringar så att barn kan få öppna insatser i fler fall och i fler situationer. Socialstyrelsen har arbetat med uppdraget och redogör för resultatet i rapporten Öppna insatser utan samtycke till regeringen, uppdrag S2019/04727/FST. Rapporten riktar sig till regeringen och är ett underlag för regeringens fortsatta arbete med frågan. Rapporten är nu ute på remiss.

Rapporten tar sin utgångspunkt i socialtjänstens ansvar att verka för att barn och unga växer upp under trygga och goda förhållanden och med särskild uppmärksamhet följa utvecklingen hos barn och unga som har visat tecken till en ogynnsam utveckling. Det handlar ytterst om att ge stöd och hjälp till barn, unga och deras familjer att utveckla resurser som kan leda till varaktiga och positiva förändringar. I det arbetet är kunskaper om risk- och skyddsfaktorer och hur de påverkar barnet och familjen centrala för socialtjänsten.

Socialstyrelsen betonar också i rapporten att barn som är i behov av stöd från socialtjänsten ska få tillgång till rätt insatser i rätt tid. Ett barn som är i behov av socialtjänstens stöd har rätt att få stödet i syfte att barnets situation förbättras. När socialtjänsten beslutar om en insats till ett barn är det viktigt att insatsen inte försätter barnet i en svårare situation än före beslutet om insats. Socialstyrelsen har haft i uppdrag att redogöra för kunskapsläget om öppna insatser utan samtycke till barn och till vårdnadshavare.

Socialstyrelsen föreslår en lagändring som ger socialtjänsten möjlighet att ge barn från tolv års ålder öppna insatser utan vårdnadshavares medgivande.

Socialstyrelsen avråder från att utvidga det s.k. mellantvånget enligt 22 § LVU till att gälla även i situationer där det finns omsorgsbrister i hemmiljön.

FSS synpunkter

FSS tillstyrker Socialstyrelsens förslag avseende ändring i socialtjänstlagen som innebär att nämnder ska få befogenhet att besluta om öppna insatser, kontaktperson, kontaktfamilj eller särskilt kvalificerad kontaktperson för barn som har fyllt tolv år, utan vårdnadshavarens samtycke, om det är lämpligt och barnet samtycker till det.

FSS anser att det kommer att stärka barns rättigheter generellt och är ett viktigt signalvärde för att barns behov ska väga tungt och barnens rätt till stöd för sin egen skull. Det kommer kunna fånga upp de barn som idag inte ens vänder sig till socialtjänsten då de vet att deras vårdnadshavare skulle säga nej till en insats. Föreningen anser också att möjligheten till sänkt ålder gällande processbehörighet för barn från tolv år bör utredas ytterligare. Det skulle om det blev genomfört stärka barns rättigheter i överensstämmelse med barnkonventionen.

Det kan också ses som ett led i att stärka det förebyggande arbetet för barn som växer upp i ogynnsamma miljöer och där öppna insatser kan påverka utvecklingen av brottsförebyggande arbete i kommunen. Här pågår just nu ett antal utredningar och lagförslag för att minska ungdomsbrottsligheten och där är det viktigt att departementen samverkar i de förslag som berör kommunernas framtida uppdrag.

FSS anser också att det är viktigt att det i god tid tas fram vägledning och kunskapsstöd för att nämnderna ska kunna praktisera lagändringen.

FSS instämmer i Socialstyrelsens bedömning om att förslaget om en utvidgning av 22 § i lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga, LVU, inte bör genomföras. Det är alltför oklart om förändringen ger den effekt som önskas och bör därför utredas ytterligare. Risken för att den unge utses som problembärare är överhängande då det inte ställs krav på insatser till vårdnadshavare. Det grundläggande problemet med en bristande hemmiljö kan inte åtgärdas enbart genom insatser till barnet. Risken är också att ett omhändertagande fördröjs. Socialstyrelsen bör i en fortsatt utredning ta hjälp av erfarenheter från Danmark och Norge där lagstiftningen kring ”tvingande” insatser till vårdnadshavare praktiseras.

För Föreningen Sveriges socialchefer

Monica Persson, ordförande

Föreningen Sveriges socialchefer är en partipolitiskt obunden förening som verkar för utveckling av den svenska välfärdsmodellen. Vi bedriver påverkansarbete inom socialpolitiska frågor och arrangerar den årliga konferensen Socialchefsdagarna. Läs mer på socialchefer.se och socialchefsdagarna.se.